

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

«Οι σύγχρονες συνήθειες και ανάγκες έχουν επιδεινώσει την κατάσταση του περιβάλλοντος»

Το ακόλουθο (ελαφρώς διασκευασμένο) κείμενο είναι απόσπασμα από συνέντευξη που παραχώρησε η Εμμανουέλα Δούση, καθηγήτρια Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών και κάτοχος έδρας UNESCO στην κλιματική διπλωματία, στη Lifo. Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε στις 22-2-2021.

— Ποιο θεωρείτε ότι θα είναι το επόμενο στοίχημα στο θέμα του περιβάλλοντος και γιατί;

Η καλύτερη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής, η οποία αποτελεί μια εξίσου σημαντική κρίση, είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει η διεθνής κοινότητα τα επόμενα χρόνια, γιατί το φαινόμενο απειλεί την επιβίωσή μας. Ενώ υπάρχει ένα διεθνές θεσμικό πλαίσιο εδώ και περίπου τρεις δεκαετίες, οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, που συμβάλλουν στο πρόβλημα, όχι μόνο δεν μειώθηκαν αλλά αυξήθηκαν, και μάλιστα ραγδαία. Το 2019 έφτασαν μάλιστα σε πρωτοφανή επίπεδα, και τούτο διότι το διοξείδιο του άνθρακα παραμένει για πολλά χρόνια στην ατμόσφαιρα.

Η διαχείριση της κλιματικής αλλαγής είναι, ωστόσο, μια πολύ μεγάλη πρόκληση για τις οικονομίες των κρατών. Και τούτο διότι τα επιβλαβή αέρια που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου προέρχονται από χιλιάδες διαφορετικές πηγές που συνδέονται με όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας, την ενέργεια, τις μεταφορές, τη γεωργία, την αστική ανάπτυξη, δηλαδή τον σύγχρονο τρόπο ανάπτυξης. Έτσι, η διαχείριση του προβλήματος προϋποθέτει τη ρύθμιση και τον έλεγχο πολλών δραστηριοτήτων. Απαιτεί δαπανηρά μέτρα για τα κράτη και τους πολίτες και δραστικές αλλαγές στην ενέργεια, στην οικονομία, αλλά και γενικότερα στην καθημερινή μας ζωή. Θα πρέπει να σταματήσουμε το συντομότερο την εξόρυξη και κατανάλωση των ορυκτών καυσίμων (δηλαδή άνθρακα, πετρέλαιο και φυσικό αέριο), να διαμορφώσουμε πόλεις που θα απαιτούν λιγότερες μετακινήσεις, να αλλάξουμε τις διατροφικές μας συνήθειες, με δυο λόγια να αλλάξουμε τον τρόπο ζωής μας, ώστε να μη στηρίζεται πλέον στην εντατική χρήση των ορυκτών καυσίμων.

Από την άλλη πλευρά, ενόσω θα λαμβάνουμε μέτρα για τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο μοντέλο, θα πρέπει να θωρακιστούμε για να αντιμετωπίσουμε τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, τις πλημμύρες, τις πυρκαγιές, τη διάβρωση του εδάφους, την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, την απώλεια της βιοποικιλότητας, και να δημιουργήσουμε πιο ανθεκτικές κοινωνίες.

— Πιστεύετε ότι ο κόσμος έχει πλέον κατανοήσει επαρκώς τη σοβαρότητα της κλιματικής αλλαγής; Και πώς χτίζεται η περιβαλλοντική μας συνείδηση;

Οι πολίτες είναι καλά ενημερωμένοι για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, αλλά δεν γνωρίζουν ποιο είναι το κόστος της αδράνειας. Νομίζουμε ότι το πρόβλημα είναι μακριά, αλλά είναι ήδη μπροστά μας. Δεν

αντιλαμβανόμαστε τις άμεσες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, τις οποίες συχνά βιώνουμε στην καθημερινότητά μας. Δεν αντιλαμβανόμαστε πως εμείς οι ίδιοι συμβάλλουμε στο πρόβλημα με τον σπάταλο τρόπο ζωής μας. Η περιβαλλοντική κουλτούρα αποτελεί τρόπο ζωής και χτίζεται από νωρίς, στο σπίτι και στο σχολείο.

A3. Στο πλαίσιο Ημερίδας για την Κλιματική αλλαγή, που διοργανώνει το σχολείο σου, αποφασίζεις να εκφωνήσεις ομιλία 200-250 λέξεων, στην οποία, με αφορμή την παραπάνω συνέντευξη, θα επιχειρηματολογείς τεκμηριωμένα στηρίζοντας την άποψη ότι «η περιβαλλοντική κουλτούρα αποτελεί τρόπο ζωής και χτίζεται από νωρίς, στο σπίτι και στο σχολείο».

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (1930-)

Ο Οβολός και άλλα διηγήματα

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από τη συλλογή «Ο Οβολός και άλλα διηγήματα» (εκδ. ΝΕΦΕΛΗ, 2004), στην οποία αποτυπώνεται μια ελληνική επαρχία ασφυκτική που προσπαθεί να μοιάσει στο κέντρο χάνοντας την ταυτότητά της. Στο απόσπασμα ο αφηγητής επιστρέφει στη γενέτειρά του για την κηδεία της μητέρας του.

Κατεβήκαμε όλοι στον Πύργο, όπου και ο οικογενειακός μας τάφος. Προηγείτο το φέρετρο, και ακολουθούσαμε εμείς. Μέχρις ότου έρθει η ώρα της κηδείας, άρχισα να τριγυρνώ στα πέριξ του νεκροταφείου. Στις άκρες των ελαιώνων, δίπλα από τη σιδηροδρομική γραμμή, έβλεπα με έκπληξη κόκκινες ανεμώνες, που δεν θυμόμουν να υπήρχαν, όταν παιδιά ζούσαμε στο κοντινό χτήμα. Έφθασα και σε αυτό. Δεν είχε απομείνει, φυσικά, τίποτα. Το πουλήσαμε στην Κατοχή και τώρα είχε καταντήσει ένας οικισμός, εντός σχεδίου πια. Μια μπουλντόζα άνοιγε έναν ακόμη δρόμο. Προχώρησα προς το μέρος όπου βρισκόταν το πατρικό μου. Ήταν μεσημεράκι, και επικρατούσε μια περίεργη ερημιά, ίσως γιατί όλοι κοιμόντουσαν, ή απουσίαζαν. Βρήκα το παλιό μου σπίτι αγνώριστο, με προσθήκες από τσιμεντόλιθους και αλουμιένιες πόρτες. Από τα δέντρα και τον κήπο δεν είχε μείνει ούτε δείγμα. Ξαφνικά είδα τη μανταρινιά!

Μέσα σε όλον αυτό το χαλασμό, είχε καταφέρει να επιβιώσει. Γέρικη, σχεδόν αιωνόβια, με καταφαγωμένον τον κορμό και τα κλαδιά της χωρίς φύλλα, διατηρούσε ακόμη αρκετούς καρπούς, κάτι πολύ μικρά μανταρινία, ίδια με εκείνα που έκανε και τότε, όταν σκαρφάλωνα επάνω της την άνοιξη κι έκοβα τα φρούτα της. Τα καλοκαίρια με τις ζέστες υπέφερε πολύ. Αγωνιζόμουν να την διατηρήσω στη ζωή: δεν είχαμε αρκετό νερό, αλλά όταν μπορούσα της κουβαλούσα έναν δύο τενεκέδες να ξεδιψάσει. Πλησίασα με συγκίνηση, ένιωθα σχεδόν τύψεις για τα χρόνια της δίψας της. Πώς επέζησε, έτσι εγκαταλελειμμένη, τόσα καλοκαίρια; Είχα να την δω μισόν αιώνα ακριβώς και ουδέποτε την είχα θυμηθεί.

Έφαγα δυο τρία μανταρινία, έβαλα μερικά στη τσέπη μου, την χάιδεψα και έφυγα.

Έσπευσα στο νεκροταφείο, όπου ήδη χτυπούσε πένθιμα η καμπάνα. Κατά τη διάρκεια της

ακολουθίας, παρατηρώντας το πρόσωπο της μητέρας μου, σκεφτόμουν όλα εκείνα τα παρελθόντα. Αφαιρέθηκα, κι ήταν η γυναίκα μου που με προέτρεψε: - Πήγαινε να φιλήσεις πρώτος τη μητέρα σου. Πλησίασα. Της άφησα το ματσάκι με τις κόκκινες ανεμώνες, της γλίστρησα στα χέρια τα τρία εισιτήρια του λεωφορείου και, χαϊδεύοντάς της το κρύο μάγουλο, της ψιθύρισα στο αυτί:- Μάνα, η μανταρινιά μας ζει!

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο θέματα που σου δίνονται. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Με βάση το παραπάνω απόσπασμα, ποιες σκέψεις και συναισθήματα προκλήθηκαν στον αφηγητή μόλις αντίκρισε τη μανταρινιά; Πώς αντιλαμβάνεσαι εσύ τη σχέση αυτή;

ή

2. Να υποθέσεις ότι είσαι ο αφηγητής που εξιστορεί σε α' ενικό ρηματικό πρόσωπο στη γυναίκα του τις αναμνήσεις από τα παιδικά του χρόνια στο χωριό και τη σχέση του με τη φύση. Τι θα της έλεγε; Μπορείς να ξεκινήσεις λέγοντας «Όταν ήμουν παιδί ...»

Μονάδες 25